

Fordítsa le az alábbi szöveget magyar nyelvre!

Jokamiehenoikeudet

Luonnossa liikkuminen on Suomessa helppoa. Maassamme on paljon metsiä ja vesistöjä. Myös niin kutsutut jokamiehenoikeudet ovat Suomessa laajat. Yhtä vapaasti luonnossa voi liikkua Suomen lisäksi vain muissa Pohjoismaissa.

Jokamiehenoikeuksilla tarkoitetaan jokaisen ihmisen oikeuksia käyttää luontoa esimerkiksi retkeilyyn. Retkeilijän ei tarvitse maksaa maksua eikä hänen tarvitse kysyä maanomistajalta lupaa.

Patikointi, pyöräily ja ratsastaminen ovat sallittuja tapoja liikkua luonnossa. Toisten pihamaille, niityille tai pelloille ei kuitenkaan saa mennä. Tilapäinen leiriytyminen ja telttailu on myös sallittua. Järvessä saa uida ja rannalla ottaa aurinkoa vapaasti.

Liikkumista luonnossa on rajoitettu vain luonnonsuojelualueilla. Alueilla elää joko harvinaisia eläinlajeja tai niillä esiintyy ainutlaatuisia kasveja. Lisäksi liikkumista vesistöjen lähellä ja saaristossa kannattaa välttää erityisesti keväisin, jolloin linnut pesivät.

Kalastus on suosittu luontoharrastus. Kalastamaan voi Suomessa lähteä kuka tahansa. Onkiminen ja pilkkiminen eivät vaadi minkäänlaisia lupia tai todistuksia. Ne kuuluvat jokamiehenoikeuksiin.

Perinteiset jokamiehenoikeudet koskevat myös metsämarjojen ja sienien poimimista. Marjastus ja sienestys ovat yleensä sallittuja niissä paikoissa, missä liikkuminenkin on sallittua vapaasti.

2. Íráskészség

Maximális pontszám: 20

Írja le gondolatait idegen nyelven az **egyik témáról** úgy, hogy **minden irányítási szempont**ra térjen ki!

(Az irányítási szempontok sorrendjét nem kell betartania.) Fontos, hogy **összefüggő szöveget** hozzon létre.

Levél esetén tartsa be annak **formai előírásait** (dátum, megszólítás, üdvözlő formula, aláírás)!

Terjedelem: **17-20 sor**

Kérjük, hogy a feladat megoldása során – a titkos adatkezelés érdekében – ne használja saját adatait!

I.

Írjon fogalmazást a következő témára: „Felvettek az egyetemre”, amely tartalmazza a következőket:

(10 pont, kérdésenként 2-2 pont)

- a) jelentkezés az adott szakra
- b) felvételi vizsga
- c) az eredmény meghirdetése és a felvétel elnyerése
- d) az egyetemre való felkészülés
- e) a szorgalmi időszak kezdése szeptemberben

Vagy:

II.

Írjon levelet külföldön élő barátjának. Legyen benne a következő:

(10 pont, kérdésenként 2-2 pont)

- a) üdvözlés és jó kívánságok kifejezése
- b) érdeklődés barátja egészségéről és munkájáról
- c) barátja értesítése az ön állapotáról és az elmúlt időszak fejleményeiről
- d) az ön jövőbeli terveinek kifejtése
- e) a levél befejezése a minél előbbi találkozás reményében

Olvassa el figyelmesen az alábbi szöveget, majd annak alapján válaszoljon **magyarul** a kérdésekre!

Paluu paratiisiin

Pois kaupungista, luonnon helmaan! Tai puistoon, parvekkeelle tai edes luontokuvan äärelle. Puutarhatieteen tutkimukset todistavat, että ympäristön vaikutusta ihmisten terveyteen kannattaa hyödyntää.

Mikä saa suomalaiset säntäämään mökille, kun lumet ovat hädin tuskin ehtineet sulaa maasta? Miksi nautimme päästessämme työntämään kouramme multaan? Miksi pyrimme muuttamaan parvekkeemmekin kukkiviksi keitaiksi ja kasvatamme yrttejä ikkunalaudalla, tai ainakin haaveilemme tekevämme niin? Miksi istumme Esplanadin nurmikolla, vaikka penkkejäkin olisi?

Vuosisatojen ajan on uskottu, että puutarhanhoito ja jo pelkkä luonnon katseleminenkin ovat hyväksi ihmisille. Viime vuosikymmeninä uskomuksen tueksi on saatu tieteellistä näyttöä.

Luonnon, kasvien ja niiden hoidon merkitystä ihmisen hyvinvoinnille selvittää amerikkalainen tutkimus. Se lähti liikkeelle 1960-luvulla Yhdysvalloista, jossa tutkittiin maisemien miellyttävyyttä ja luonnon elvyttävää vaikutusta. Tutkimus perustuu puutarhatieteen, ympäristöpsykologian, psykologian, sosiologian ja lääketieteen tietämykseen ja menetelmiin.

Tutkimuksen kohteita on monta: Kuinka erilaiset ympäristöt vaikuttavat stressiä ilmentäviin fysiologisiin ja psykologisiin vasteisiin, kuten verenpaineeseen, pulssiin, aivosähkökäyriin ja tunnetiloihin? Mikä on kasvien merkitys terveydelle?

Aiemmat sukupolvet ovat olleet oikeassa. Luonnon näkeminen todella vähentää stressiä. Fysiologiset muutokset näkyvät jo muutamassa minuutissa: kasvillisuuden keskellä verenpaine alenee, lihasjännitys ja ihon sähkönjohtokyky vähenevät. Jopa ikkunasta näkyvä maisema tai luontokuva auttavat.

Kasvillisuuden on jopa todettu nostavan kipukynnystä. Koehenkilöt pitävät kättään jääkylmässä vedessä kauemmin, jos koetilassa on kasveja. Eikä sairaalaan turhaan viedä ruusuja tai narsisseja: kasvien läheisyys vähentää kivun ahdistavuutta ja nopeuttaa siitä toipumista.

Aiemmin Suomessa osattiin hyödyntää luontoa terveydenhoidossa. 1700-luvulla säätyläiset harrastivat hyväntekevää kävelyä promenadeilla. 1800-luvulla yleisten puistojen rakentamista perusteltiin sosiaalisin, terveydellisin ja kasvatuksellisin syin. Vuosisadan vaihteessa perustettiin siirtolapuutarhoja suojelemaan ihmisiä kaupungistuneen elämäntavan moraaliselta turmelukselta. Koulupuutarha-aate edisti lasten hyvinvointia, kehitti tunne-elämää ja vastuuntuntoa. Yleisiä parantoloita rakennettiin luonnonkauniille paikoille ja ”puutarha-askartelusta” tuli yksi ensimmäisistä mielisairaiden hoitokeinoista.

Nyt puutarhaharrastus on muodissa, mutta ympäristön vaikutus ihmisen terveyteen ja hyvinvointiin on unohdettu — tai jätetty huomiotta — varsinkin monissa laitoksissa. Ulkoilua tai ympäristön parantamista ei nähdä hoitomuotoina.

Ruotsissa ja Norjassa näitä asioita on tutkittu ja toteutettu paljonkin jo 1980-luvulta lähtien. Esimerkiksi koulujen piholle on istutettu nurmikkoa ja kasveja ja kehitetty samalla malleja siitä, kuinka muutos voidaan toteuttaa kunnan, vapaaehtoisten ja vanhempien yhteistyönä. Muutos ankeasta asfaltista suloiseen vehreyteen saa lapset voimaan paremmin ja oppimistulokset paranemaan.

Puutarhabuumi liittyy myös ruuanlaittoinnostukseen. Moni kehuu keittävänsä oman puutarhansa vadelmista hilloa, jonka resepti on rakkaalta isoäidiltä.

– Isoäidin vadelmahillo on yksi ilmentymä identiteetin ajallisesta jatkuvuudesta. Siinä sitoo itsensä sukupolvien ketjuun. Ja saa tietenkin jotain todella maistuvaa.

Forrás: Erja Rappe – Leena Lindén – Taina Koivunen: Puisto, puutarha ja hyvinvointi (Viherympäristöliitto 2003).

1. Mi jellemzi a finnek viszonyát a természethez és a kertészkedéshez? (3 pont)
2. Milyen kutatásról van szó a szövegben? (3 pont)
3. Milyen tudományágak eredményeit használja fel a kutatás? (2 pont)
4. Milyen hatása van a növényeknek az egészségre? (4 pont)
5. Mi volt a kert és a növényzet szerepe a finn egészségi és szociális gondoskodásban az elmúlt évszázadokban? (7 pont)
6. Mit mutat a svéd és a norvég példa? (3 pont)
7. Milyen hatással van a kertészkedés a főzési szokások változására? (3 pont)

